

УДК 608+340.6:61(73)

Сатицька О.М.,
*к.і.н., доцент кафедри всесвітньої історії та історії України;
конституційного права СНУ ім. В.Даля*

ПОЛЬОВІ НАУКОВО-ДОСЛІДНІ АНТРОПОЛОГІЧНІ ЛАБОРАТОРІЇ СУДОВО-МЕДИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В США

Бази даних та антропологічні колекції єдиних у світі шести американських польових науково-дослідних антропологічних лабораторій судової медицини використовуються судово-науковим співтовариством, щоб отримати знання про людську декомпозицію, розробити новітні методи для визначення інтервалу після смерті або часу з моменту смерті для конструктивно-позитивного скорочення термінів досудового слідства. Окрім практичних досліджень вони використовуються для навчання студентів судово-медичної експертизи; підвищення кваліфікації співробітників правоохоронних органів і судово-медичного персоналу; для допомоги пошуковим організаціям у пошуку та ідентифікації людей, і, нарешті, надають необхідну інформацію науковцям з країн, де такі дослідження заборонені.

Ключові слова: національне законодавство, судова антропология, наукові дослідження, антропологічна лабораторія, тафономія, декомпозиція, судово-медична експертиза

Останні десятиліття відзначені бурхливим розвитком науки у різноманітних галузях, а методика наукових досліджень все далі набуває міждисциплінарного характеру. Окрім цього, процеси глобалізації породжують численні проблематичні завдання в усіх аспектах життєдіяльності людини та суспільства, як такого. Ці ж процеси глобалізації все стрімкіше вимагають певних змін у національних законодавствах з огляду на міжнародні відносини та міжнародне право в усіх галузях. Численні міграції та взагалі переміщення великої кількості людей, що є також наслідком процесів глобалізації, їх повсякденне життя, соціалізація призводять до виникнення, часом, ситуацій, що потребують від правозахисників та представників органів досудового розслідування звертатися до міжнародного досвіду чи досвіду інших країн. Таким чином відбувається процес як національного, так і міжнародного нормотворення та реформування законодавства згідно вимог часу.

Життя людини є найвищою цінністю суспільства. Кінцевим моментом біологічного існування людини є момент смерті, який не завжди можуть зафіксувати медичні працівники у лікарнях. Одним з найтяжчих злочинів майже в усіх правових системах є умисне позбавлення життя. В умовах надзвичайної територіальної мобільності людей в останні десятиліття, представники органів досудового розслідування в різних країнах часто мають розслідувати кримінальні чи невідомі причини смерті не лише громадян своєї країни, але й іноземців. Часто це викликає певні труднощі. Якщо біоетичні положення в медицині у більшості національних законодавств та міжнародному законодавстві прописані досить чітко, то медико-криміналістичні дослідження часто потребують спеціальних науково обґрунтованих методик, залучених із суміжних дисциплін судової медицини, як то антропології, криміналістики тощо. Нажаль, ці моменти залишаються законодавчо не визначеними.

Як відомо, практичною галуззю судової медицини як науки є судово-медична експертиза. Відділення медичної криміналістики є підрозділом лабораторії бюро судово-медичної експертизи, в якому виробляють дослідження об'єктів з метою вирішення діагностичних, ідентифікаційних, класифікаційних і ситуаційних експертних завдань.

В Україні судово-медична експертиза (дослідження) трупів проводиться у відділах судово-медичної експертизи трупів згідно п. 1.1 «Правил проведення судово-медичної експертизи (досліджень) трупів у бюро судово-медичної експертизи» [1]. Згідно п. 1.5 цих «Правил» виконувати експертизу у відділі можуть працівники бюро, які мають вищу медичну освіту, пройшли підготовку з судово-медичної експертизи, а також професорсько-викладацький склад кафедр (курсів) судової медицини інститутів удосконалення лікарів, медичних інститутів та університетів. Згідно п. 1.8 «Правил» експертиза трупа виконується у судово-медичних моргах або в моргах лікувально-профілактичних установ. Як виняток, за погодженням із судово-медичним експертом, допускається проведення експертизи трупа у пристосованих під морг приміщеннях лікувально-профілактичної установи (при наявності в них необхідних умов) і на відкритому повітрі (ексгумація трупа). В останньому випадку експертиза виконується лише в теплу пору року, при сухій погоді і при створюванні особою, що призначила експертизу, придатних для роботи.

Медико-криміналістичні дослідження останків померлих людей в наукових установах суто науковцями, студентами, а не судовими експертами-практиками в більшості країн світу прямо чи опосередковано заборонено як національним законодавством, так і низкою міжнародних нормативно-правових актів за виключенням, якщо людина при житті, чи її представники

після зафіксованого медиками часу смерті, дали згоду на наукові дослідження тіла чи частин тіла у належним чином юридично оформлених документах. За порушення вимог чинного законодавства у цій сфері передбачена кримінальна відповідальність [2]. Тобто накопичення знань в сфері судово-медичної експертизи у таких країнах відбувається шляхом акумуляції практичного досвіду попередніх поколінь фахівців у даній та суміжних галузях.

В Україні судово-медична експертиза є складовою частиною системи охорони здоров'я і, крім надання допомоги правоохоронним органам, вона сприяє іншим органам охорони здоров'я в підвищенні якості лікувально-профілактичної роботи, проте вона не передбачає ґрунтовних комплексних суто наукових досліджень останків людини.

В Сполучених Штатах Америки існує такий науковий напрямок досліджень, як судова антропология та тафonomia, котра передбачає застосування науки про біологічну антропологию в судовому процесі. Судові антропологи сприяють судовим справам в різних формах, в тому числі за допомогою реконструкції скелетонізованих чи частково декомпонізованих тіл людей, що були знайдені поза приміщеннями; аналізу людських останків за елементами біологічного профілю (вік, стать, походження, зріст); визначення травм і їх потенційної причини; оцінки тривалості часу, коли індивідуум був мертвий (посмертний інтервал), а також за допомогою надання інформації із каталогізованих банків даних, котра може виявитися корисною в процесі позитивної ідентифікації особистості різноманітним медико-правовим установам.

У 1977 р. в якості некомерційної організації була зареєстрована Американська Рада судової антропологии з метою забезпечення в інтересах суспільства і розвитку науки, програми сертифікації в галузі судової антропологии [3].

На сьогодні лише США має унікальні наукові бази даних судової антропологии завдяки науковим дослідженням, що проводяться польовими науково-дослідними антропологічними лабораторіями судово-медичної експертизи при декількох університетах. Ці лабораторії англійською мовою називаються «Outdoor forensic anthropology research laboratories», або спрощено «body farms». Усього їх шість і вони дуже ретельно охороняються. Жодні екскурсії там не проводяться. Якщо певному науковцю потрібно відвідати ці станції, то доступ оформлюється відповідно до обґрунтованого запиту по кожному конкретному випадку.

Кожна з цих наукових лабораторій у співпраці з правоохоронними органами проводить дослідження у певних визначених напрямках. У цих лабораторіях, вчені, перш за все, вивчають процес декомпозиції людського

тіла, використовуючи переважно пожертвовані на потреби науки тіла. У той час як загальний процес розкладання є біологічно універсальним, його швидкість в значній мірі залежить від таких змінних, як температура і вологість, не кажучи вже про метод утилізації тіла. Проте, якщо тіло знаходиться в багажнику автомобіля, підвалі будинку, неглибокій ямі, під відкритим небом або опалене, як можна точно визначити момент смерті? Або розпізнати травму, що сталася до смерті від травми, що сталася під час смерті або після смерті? На ці та подібні питання і відповідають вчені з шести університетських польових антропологічних лабораторій [4]. Отже, «body farms» - це обгороджені захищені території, де людські останки розкладаються природним шляхом в самих різних умовах: на сонці, в тіні, під землею, на землі, повішені, під полімерними плівками, в багажниках, в ємностях з водою, за участю різних тварин тощо. Вчені вивчають і каталогізують процеси, що відбуваються з людськими останками, а також вплив процесу декомпозиції на навколишній ґрунт і рослинність. Ці дослідження допомагають судовим медикам і антропологам вдосконалюватися в отриманні інформації з людських останків в ході розкриття злочинів.

Перший такий об'єкт започаткував у 1981 р. судовий антрополог із Університету штату Теннессі (Ноксвілл) Вільям Басс після того, як його декілька разів запросили у якості консультанта на судово-медичні експертизи. До цього відповідний підрозділ криміналістики майже не розвивався, а процеси декомпозиції тіл вивчалися на свинячих рештках. Невдовзі «*Anthropology Research Facility*» at the University of Tennessee, Knoxville [5], став основним полігоном впродовж 25 років для навчання судових медиків у країні. Правоохоронні органи і медичні експерти з усього світу запрошують судових антропологів з цього університету у якості консультантів. Кістковий матеріал, зібраний після досліджень етапів декомпозиції тіл, став основою для створення В.Бассом колекції скелетів, яка на сьогодні є найбільшою задокументованою колекцією сучасних американських скелетів у світі. Дослідники з усіх куточків земної кулі приїждять, щоб отримати доступ до неї для різних досліджень в області біологічного профілю (таких як вік смерті, стать і дослідження родоvodu), патологій і травм, а також маркерів запалення [6]. Ця колекція також є частиною набору даних, що використовуються для розробки статистичної програми FORDISC, що використовує дані вимірювань з черепів, щоб допомогти судово-медичній експертизи з'ясувати стать, зріст і коріння [7]. Самий останній проект, у якому Центр приймає активну участь – залучення до розслідування масових поховань, що сьогодні є однією з основних гуманітарних проблем в деяких частинах світу [8]. Дослідження в Антропологічному дослідницькому центрі Університету Теннессі, забезпечили розвиток п'яти інших польових лабораторій,

що були створені з метою зібрати якомога більше наукових даних через різноманітність географічних і екологічних умов по всій країні.

Другий науково-дослідний центр судової антропології був створений у 2006 р. при Західно-Каролінському університеті і має назву «Forensic Osteology Research Station» at Western Carolina University (FOReSt) [9].

Дослідники цього центру в першу чергу зацікавлені в тафономії – спостереженні того, що відбувається з тілом після смерті, для того, щоб отримати краще розуміння того, як декомпозиція залежить від навколишнього середовища і як інші посмертні процеси впливають на «очищення» скелету. Щоденна фото та відео фіксація дозволяє дослідити, які тварини харчуються тілами, які відбитки та сліди залишають по собі. У цьому центрі проводяться практичні дослідження щодо з'ясування, який вид пластику як впливає на декомпозицію тіл. Очищені людські скелети потім каталогізуються та зберігаються в Університетській Лабораторії ідентифікації людини. Вчені та студенти FOReSt також реалізують унікальну криміналістичну програму з тренування службових собак по пошуку людських останків [10].

Третя і найбільша за розмірами лабораторія була створена у 2008 р. на базі Університету штату Техас, і має назву «Forensic Anthropology Research Facility» at Texas State University (FARF), проте вона ширше відома серед фахівців та у світі під назвою «Freeman Ranch». Ця науково-дослідна антропологічна лабораторія є власністю Судово-медичного антропологічного центру університету. На площі у декілька футбольних полів постійно спостерігають за процесами декомпозиції п'ятдесяти пожегтованих тіл у різних умовах. Дослідження, що проводяться в штаті Техас в значній мірі зосереджені на оцінці посмертного інтервалу, та як екосистеми навколо тіл впливають на тіла. Тут відкриті магістерські та докторські програми для підготовки фахівців правоохоронних, медичних та пошуково-рятувальних закладів з усього світу, оскільки в Європейському праві такі дослідження заборонені. Виявлення тіл також робиться тут за допомогою інфрачервоної фотографії і технології безпілотних літальних апаратів, тобто методів, що дозволяють економити час і скоротити кількість людей, необхідних для пошуку. На цьому об'єкті також готують собак для пошукових операцій. Одне із застосувань цих досліджень - пошук та ідентифікація людей, які померли при нелегальному перетині кордону Техасу, який FARF проводить поряд з іншими правовими і гуманітарними установами. З моменту заснування лабораторії тут вже дослідили сто п'ятдесят донатованих тіл, і ще двісті людей вже заповіли свої тіла для дослідів у цьому науковому центрі [11]. Після повної декомпозиції людські рештки очищуються, каталогізуються за різними параметрами (вік смерті, стать, стан здоров'я, походження, спосіб

життя тощо) та зберігаються в університетській колекції для потреб наступних поколінь судових антропологів та антропологів-археологів.

Четверта польова лабораторія такого плану також знаходиться у штаті Техас, але при Університеті Сема Хьюстона. Вона була заснована в 2010 р. та має назву «Southeast Texas Applied Forensic Science Facility» at Sam Houston State University (STAFS), займає площу у 247 акрів біля Sam Houston State Forest [12]. У Південно-Східному Техасі, де клімат субтропічний і вологий, тіла загиблих під впливом цих та супутніх факторів розкладаються швидше, ніж в інших умовах навколишнього середовища. Перевагою STAFS у сенсі створення умов для досліджень є те, що його територія має багато різноманітних екосистем, в тому числі річкові середовища. Основним напрямком досліджень тут є ентомологічні спостереження та каталогізація видів комах за їх впливом на декомпозицію тіл людей. Інший напрям діяльності полягає у використанні 3D-сканування, щоб краще оцінити стать індивіда з фрагментарних тазових залишків, а також вивчення того, як вогонь може вплинути на скелетні рештки людини. По усій території встановлені камери з потужною оптикою, щоб максимально точно щоденно фіксувати досліджувані процеси. До того ж STAFS запрошує на довгострокові та короткострокові курси студентів та фахівців правоохоронної галузі, інформує широку громадськість про судову антропологию взагалі.

П'ятою установою подібного спрямування є польова лабораторія при Південно-Іллінойському Університеті, що була заснована у 2012 р. та має назву «Complex for Forensic Anthropology Research» at Southern Illinois University, Carbondale (CFAR). Дослідження тут проводяться у напряму вивчення наслідків заморожування при декомпозиції тіл, а також виявилось, що тіла можуть природним чином муміфікуватися в південному Іллінойсі через постійні низькошвидкісні вітри. Об'єкт є найвідомішим при вивченні наслідків проходження газонокосарок по скелетним останкам. Їх останні дослідження сфокусовані на тому, що відбувається, коли тіло замуроване в бетоні. Ці відкриття дуже важливі з огляду на те, що при пошуку зниклих безвісти осіб, при знаходженні забетонowanego тіла, слідству слід повернутися до подій, що відбулися кілька років тому, а не кілька місяців [13]. Науковці CFAR проводять одноденні тренінги для правозахисників та суміжних професійних організацій, через Департамент антропології приймають участь у навчальному процесі в рамках викладання курсів по судовій антропології та судовій тафonomії, а також проводять візні лекції для зацікавлених непрофесійних публічних груп.

Шоста дослідницька антропологічна станція була заснована у 2013 р. у штаті Колорадо при Університеті Меса і має назву «Forensic Investigation Research Station» at Colorado Mesa University (FIRS) штат Колорадо. Цей

новітній судово-дослідний центр розташований на найбільшій висоті з усіх шести - 1456.944 м над рівнем моря. Він є також найбільш західним територіально. FIRS отримує в середньому 8,6 дюймів опадів з вологістю 60%, що створює вкрай посушливу середу. Це, в поєднанні із середнім значенням у районі близько 70% днів на рік можливого сонячного світла, значно відрізняє навколишнє середовище від тих, що наявні в інших п'яти судово-дослідних установах. За час існування станції дослідники дізналися на основі спостережень за двадцятьма пожегнутими тілами, що дві основні речі впливають на те, як швидко тіло стає скелетонізованим: захворювання донора до моменту смерті та мікросередовище у високогірній пустелі. Навіть розміщення тіл всього в декількох метрах одне від одного можуть означати істотні відмінності в швидкості скелетизації в даних природних умовах, а потому тому і в оцінках часу, що пройшов від моменту смерті людини [14].

Також дослідники FIRS приймають участь у навчальному процесі бакалаврату та курсах підвищення кваліфікації. Для цієї мети на станції побудована навчальна аудиторія та морг для навчальних цілей з новітнім обладнанням. У даний час на базі FIRS можна навчатися на двох короткострокових освітніх курсах: «The Decomposition of Human Remains» та «Human Remains Recovery» [15]. Діяльність FIRS полягає також в обміні досвідом на станції з правоохоронними органами, адвокатами, коронерами, офісами судмедекспертизи, та іншими установами та організаціями відповідного профілю.

Всі описані польові науково-дослідні антропологічні лабораторії судово-медичної експертизи пропонують громадянам заповісти їх тіла на наукові потреби у рамках «Програм донорства тіла». Популярність такої процедури в США дуже висока, порівняно з іншими країнами у світі. Так, лише тільки один Університет у Теннесі у своїй базі на сьогодні має вже понад 3500 донатацій [16]. Родичам дозволяється відвідувати останки людини, яка стала донором тіла, після того, як всі дослідження будуть проведені, а очищений скелет буде направлений до сховищ антропологічної колекції.

Варто зазначити, що в усіх описаних шести центрах розроблені певні «етичні кодекси post-mortem educators», де прописані основні принципи – шанобливе ставлення до останків, збереження конфіденційності, фотографування для ідентифікації лише у межах наукових потреб, чутливість до сімей людей, що пожегнутували свої тіла.

Оскільки ці науково-дослідні антропологічні польові станції проводять наукові дослідження у щільній співпраці з Національним Інститутом Юстиції США (NIJ) [17], який є одним з відділень Міністерства юстиції США, Національною комісією з питань судової науки (NCFS) [18], право-

охоронними, судово-медичними, пошуковими та іншими науково-дослідними організаціями та установами, а також співпрацюють з аналогічними установами та організаціями у міжнародному форматі, з огляду на важливість отриманих науково-експериментальних даних для практичних потреб досудового слідства, в планах є створення аналогічних об'єктів у Флориді, Вісконсині і Пенсільванії.

Щодо фінансової підтримки подібних наукових досліджень Національним Інститутом Юстиції США, то, наприклад, у 2013-2016 рр. гранти (що мають статус «open» по теперішній час) отримали наступні програми: «ICPUTRD: Image Cloud Platform for Use in Tagging and Research on Decomposition»'2016 - \$327,372; «Expanding on Total Body Score with Use of Geographic Information Systems (GIS)»'2015 - \$250,024; «A Multidisciplinary Validation Study of Non-human Animal Models for Forensic Decomposition Research»'2013 - \$226,382 (The University of Tennessee); «Measuring desiccation: A system using bioelectrical impedance analysis»'2015 - \$256,951 (Colorado Mesa University) тощо [19]. Звісно, фінансування наукових досліджень з судової антропології та тафonomії у форматі «outdoor» не вичерпується лише одним цим грантом, проте постійні гранти від NIJ на протязі останніх майже двох десятиліть наочно вказують на важливість подібних наукових досліджень на державному рівні.

За межами території США подібних наукових майданчиків немає, хоча відповідні проекти у світі вже існують. Так, створити антропологічну науково-дослідну польову лабораторію планують при Сіднейському технологічному університеті, оскільки клімат Австралії має свої особливості, і тамтешні правоохоронці не можуть у повній мірі застосовувати результати американських досліджень у своїй практиці [20]. Втім, як ми зазначали на початку, в більшості країн світу такі наукові дослідження заборонені і діяльність цих шести центрів постійно зазнає критики з боку релігійних організацій та активістів з питань етики та моралі.

Література:

1. «Правила проведення судово-медичної експертизи (досліджень) трупів у бюро судово-медичної експертизи», затверджені наказом МОЗ від 17.01.1995. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0257-95>. – Заголовок з екрану.; «Інструкція про проведення судово-медичної експертизи», затверджена Наказом МОЗ України 17.01.1995. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0254-95>. - Заголовок з екрану.
2. «Про судову експертизу». Закон від 25.02.1994 № 4038-XII [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4038-12> – Заголовок з екрану; «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів люди-

- ни». Закон України 16.07.1999 № 1007-XIV [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1007-14>. – Заголовок з екрану.; «Про поховання та похоронну справу». Закон України 10.07.2003 № 1102-IV [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1102-15>. – Заголовок з екрану.; «Основи законодавства України про охорону здоров'я». Закон України 19.11.1992 № 2801-XII [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>. – Заголовок з екрану.; «Кримінальний кодекс України». КУ від 05.04.2001 № 2341-III [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> - Заголовок з екрану.; «Сиднейская декларация относительно смерти». Міжнародний документ від 01.08.1968. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/990_008. – Заголовок з екрану.; «Всеобщая декларация о биоэтике и правах человека». Міжнародний документ від 19.10.2005. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/bioethics_and_hr.shtml – Заголовок з екрану.; «Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину». Міжнародний документ від 4.04.1997 (поточна редакція 25.01.2005) [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_334 – Заголовок з екрану.
3. The American Board of Forensic Anthropology [Electronic recourse] // Mood of access: <http://theabfa.org/> – Заголовок з екрану.
  4. Killgrove K. These 6 'Body Farms' Help Forensic Anthropologists Learn To Solve Crimes [Electronic recourse] // Mood of access: <https://www.forbes.com/sites/kristinakillgrove/2015/06/10/these-six-body-farms-help-forensic-anthropologists-learn-to-solve-crimes/#6ddcf39489fd> – Title from the screen.
  5. Forensic Anthropology Center [Electronic recourse] // Mood of access: <http://fac.utk.edu/> – Title from the screen.
  6. WM Bass Donated Skeletal Collection [Electronic recourse] // Mood of access: <http://fac.utk.edu/wm-bass-donated-skeletal-collection/> – Title from the screen.
  7. William M. Bass Forensic Skeletal Collection [Electronic recourse] // Mood of access: <http://fac.utk.edu/collections-and-research/> – Title from the screen.
  8. Forensic Anthropology Data Bank (FDB) [Electronic recourse] // Mood of access: <http://fac.utk.edu/background/> – Title from the screen.
  9. Forensic Anthropology Facilities [Electronic recourse] // Mood of access: <https://www.wcu.edu/learn/departments-schools-colleges/cas/social-sciences/anthsoc/foranth/forensic-anthro-facilities.aspx> – Title from the screen.
  10. Auffhammer T. Inside the Forensic Osteology Research Station at WCU [Electronic recourse] // Mood of access: <http://www.westerncarolinian.com/news/view.php/419051/Inside-the-Forensic-Osteology-Research-S> – Title from the screen.
  11. Forensic Anthropology Research Facility [Electronic recourse] // Mood of access: <http://www.txstate.edu/anthropology/facts/labs/farf.html> – Title from the screen.

12. Outdoor Research Facility [Electronic recourse] // Mood of access: <http://www.shsu.edu/~stafs/outdoor.html> – Title from the screen.
13. Complex for Forensic Anthropology Research [Electronic recourse] // Mood of access: <http://cola.siu.edu/anthro/cfar/> – Title from the screen.
14. Forensic Investigation Research Station [Electronic recourse] // Mood of access: <http://www.coloradomesa.edu/forensic-investigation-research-station/index.html> – Title from the screen.
15. The Decomposition of Human Remains [Electronic recourse] // Mood of access: <http://www.coloradomesa.edu/forensic-investigation-research-station/continuing-education/decomposition.html> – Title from the screen ; Human Remains Recovery [Electronic recourse] // Mood of access: <http://www.coloradomesa.edu/forensic-investigation-research-station/continuing-education/recovery.html> – Title from the screen.
16. Overview of the Forensic Services Unit (FSU) [Electronic recourse] // Mood of access: <http://www.untsu.com/index.html> – Title from the screen.
17. Forensic Sciences [Electronic recourse] // Mood of access: <https://nij.gov/Pages/welcome.aspx> - Title from the screen.
18. National Commission on Forensic Science [Electronic recourse] // Mood of access: <https://www.justice.gov/ncfs> – Title from the screen.
19. Awards Related to: Anthropology/Odontology [Electronic recourse] // Mood of access: <https://www.nij.gov/funding/awards/pages/awards-list.aspx?tags=Anthropology/Odontology> – Title from the screen.
20. Stromberg J. The science of human decay [Electronic recourse] // Mood of access: <http://www.vox.com/2014/10/28/7078151/body-farm-texas-freeman-ranch-decay> – Title from the screen.

Сапицкая Е. Полевые научно-исследовательские антропологические лаборатории судебно-медицинской экспертизы в США.

Базы данных и антропологические коллекции единственных в мире шести американских полевых научно-исследовательских антропологических лабораторий судебной медицины используются научным и правоохранным профессиональным сообществом, чтобы получить знания о человеческой декомпозиции, разработать новые методы для определения интервала после смерти или времени с момента смерти для конструктивно-позитивного сокращения сроков досудебного следствия. Кроме практических исследований они используются для обучения студентов судебно-медицинской экспертизе; повышения квалификации сотрудников правоохранительных органов и судебно-медицинского персонала; для помощи поисковым организациям в поиске и идентификации людей, и, наконец, предоставляют необходимую информацию ученым из стран, где такие исследования запрещены.

Ключевые слова: национальное законодательство, судебная антропология, научные исследования, антропологическая лаборатория, тафономия, декомпозиция, судебно-медицинская экспертиза.

Sapitskaya E. The Outdoor Research Laboratories of Anthropological Forensics In the USA

Globalization and related humanitarian issues today increasingly require optimization techniques of all institutions, organizations and services in this sphere, which should be based on reasonable research, which, in turn, must be legitimate.

Human life - the highest value of society. One of the most serious crimes in almost all legal systems are intentional deprivation of life. Under high territorial mobility of people in recent decades, officials of preliminary investigation in different countries often have to investigate criminal or unknown causes of death, not only citizens of the country but also foreigners. This often causes some difficulties.

At present only the United States has a unique scientific database of forensic anthropology through research conducted by Outdoor Research Laboratories of Anthropological Forensics at several Universities.

Databases and anthropological collections of this six single unique in the world US Outdoor Research Anthropological Laboratories of Forensic Medicine used by forensic scientific community to gain knowledge about human decomposition, to develop new methods to determine the interval after death or the time since death for constructive and positive reduction terms of pretrial investigation.

In addition to practical research are used to train students in forensic expertise; training law enforcement officers and forensic personnel; to help search- organizations in the search and identification of people, and finally provide the necessary information for researchers from countries where such research is prohibited.

Because the USA have different climatic regions environment, each object of study can provide valuable information about the process of decomposition of the human body. Each described in the article object brings its share of anthropological taphonomy research to help in the forensic, law enforcement, search services etc.

Keywords: national legislation, forensic anthropology, research, outdoor anthropological laboratory, taphonomy, decomposition, forensic medical examination.